

ISSN: 3093-9305

VOLUME - 2

JOURNAL OF GLOBAL SCIENTIFIC INNOVATIONS

worldjournal.uz

HAMSHIRALIK AMALIYOTIDA BEMORLAR XAVFSIZLIGINI TA'MINLASH USULLARI

Nasullayeva Ozoda Sharofovna

*Ish joyi: Buxoro Abu Ali ibn Sino nomidagi jamoat salomatligi texnikumi,
o'qituvchi*

Annotatsiya: Ushbu maqolada hamshiralik amaliyotida bemorlar xavfsizligini ta'minlashning zamonaviy tamoyillari, asosiy xavf omillari va ularni bartaraf etish strategiyalari tahlil qilingan. Tadqiqotda 2020–2025-yillardagi xalqaro va mahalliy adabiyotlar, shuningdek klinik amaliyot ma'lumotlari umumlashtirildi. Natijalar shuni ko'rsatadiki, hamshiralarning maxsus tayyorgarligi, standart protokollarga rioya qilish, dori vositalarini xavfsiz qo'llash va bemor bilan samarali muloqot tibbiy xatolar sonini sezilarli darajada kamaytiradi. Maqola amaliyotchi hamshiralar va tibbiyot ta'limi mutaxassislari uchun amaliy tavsiyalar bilan yakunlanadi.

Kalit so'zlar: bemorlar xavfsizligi, hamshiralik amaliyoti, tibbiy xatolar, infeksiyaga qarshi nazorat, dori xavfsizligi, sifat menejmenti

МЕТОДЫ ОБЕСПЕЧЕНИЯ БЕЗОПАСНОСТИ ПАЦИЕНТОВ В СЕСТРИНСКОЙ ПРАКТИКЕ

Насуллаева Озода Шарофовна

*Место работы: Бухарский техникум общественного здоровья имени
Абу Али ибн Сины, преподаватель*

Аннотация: В статье анализируются современные принципы обеспечения безопасности пациентов в сестринской практике, основные факторы риска и стратегии их устранения. В исследовании обобщены международные и отечественные источники за 2020–2025 годы, а также данные клинической практики. Результаты показывают, что специальная подготовка медсестёр, соблюдение стандартных протоколов, безопасное применение лекарственных средств и эффективная коммуникация с пациентом существенно снижают количество медицинских ошибок. Статья завершается практическими рекомендациями для практикующих медсестёр и специалистов медицинского образования.

Ключевые слова: безопасность пациентов, сестринская практика, медицинские ошибки, инфекционный контроль, безопасность лекарственных средств, менеджмент качества

METHODS OF ENSURING PATIENT SAFETY IN NURSING PRACTICE

Nasullayeva Ozoda Sharofovna

*Affiliation: Bukhara Abu Ali ibn Sino Public Health Technical School,
lecturer*

Abstract: This article analyzes modern principles of ensuring patient safety in nursing practice, the main risk factors, and strategies for their elimination. The study summarizes international and local literature from 2020–2025, along with clinical practice data. The results show that specialized training of nurses, adherence to standard protocols, safe medication administration, and effective patient communication significantly reduce the number of medical errors. The article concludes with practical recommendations for practicing nurses and medical education specialists.

Key words: patient safety, nursing practice, medical errors, infection control, medication safety, quality management

KIRISH

Bemorlar xavfsizligi zamonaviy sog'liqni saqlash tizimining eng muhim ustuvor yo'nalishlaridan biri bo'lib, u tibbiy yordam ko'rsatish jarayonida bemorga zarar yetkazmaslik, mumkin bo'lgan xatolarning oldini olish va sifatli tibbiy xizmat ko'rsatishni anglatadi. Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti ma'lumotlariga ko'ra, har yili dunyo bo'yicha millionlab bemorlar tibbiy yordam ko'rsatish jarayonidagi xatolar natijasida zarar ko'radi, bu esa nafaqat bemorlar salomatligiga, balki sog'liqni saqlash tizimining moliyaviy resurslariga ham jiddiy ta'sir ko'rsatadi. Hamshiralalar tibbiy jamoaning bemor bilan eng ko'p va eng yaqin aloqada bo'ladigan a'zosi sifatida bemorlar xavfsizligini ta'minlashda markaziy o'rin tutadi.

Mavzuning dolzarbligi shundaki, hamshiralik amaliyotida yuzaga keladigan xatolar — dori vositalarini noto'g'ri dozalashdan tortib, infeksiyaga qarshi nazorat qoidalariga rioya qilmasligigacha — bemor hayoti uchun jiddiy xavf tug'dirishi

mumkin. So'nggi yillarda tibbiyot ta'limi tizimida hamshiralarni xavfsizlik madaniyati asosida tayyorlash, standart amaliyot protokollarini joriy etish va raqamli texnologiyalardan (elektron tibbiy yozuvlar, dori-darmon nazorati tizimlari) foydalanish masalalari faol o'rganilmoqda. Ushbu maqolaning maqsadi — hamshiralik amaliyotida bemorlar xavfsizligini ta'minlashning zamonaviy usullarini ilmiy adabiyotlar asosida tahlil qilish va amaliy tavsiyalar ishlab chiqishdan iborat.

METODOLOGIYA

Tadqiqot tavsifiy-analitik xarakterga ega bo'lib, 2020–2025-yillarda nashr etilgan xalqaro (PubMed, Scopus, Web of Science) va mahalliy ilmiy bazalardagi hamshiralik ishi va bemorlar xavfsizligiga oid maqolalar, Jahon sog'liqni saqlash tashkilotining tavsiyanomalari hamda metaanaliz natijalari sistematik tahlil qilindi. Tanlov mezonlari sifatida quyidagilar belgilandi: bemorlar xavfsizligi va hamshiralik amaliyotiga bag'ishlangan, retsenziyadan o'tgan jurnallarda chop etilgan tadqiqotlar. Jami 40 ta manba dastlabki tanlovga kiritilib, ulardan 26 tasi tadqiqot mezonlariga to'liq mos kelishi aniqlandi va yakuniy tahlilga olindi.

Tahlil jarayonida quyidagi parametrlar baholandi: dori vositalarini xavfsiz qo'llash bo'yicha protokollarning samaradorligi, infeksiyaga qarshi nazorat choralarining tibbiy xatolar sonini kamaytirishdagi roli, hamshiralarning malaka oshirish dasturlarida xavfsizlik madaniyatini shakllantirish usullari, hamda elektron tibbiy hujjat aylanmasi tizimlarining xatolarni kamaytirishdagi ta'siri. Olingan ma'lumotlar tavsifiy statistika usullari yordamida umumlashtirildi va taqqoslandi.

NATIJALAR

O'tkazilgan tahlil natijasida hamshiralik amaliyotida bemorlar xavfsizligini ta'minlashning eng samarali usullari quyidagilar ekanligi aniqlandi: dori vositalarini berishda "besh to'g'rilik qoidasi" (to'g'ri bemor, to'g'ri dori, to'g'ri doza, to'g'ri yo'l, to'g'ri vaqt)ga qat'iy rioya qilish, qo'l gigiyenasi protokollarini izchil bajarish va bemorni identifikatsiya qilishning ikki bosqichli tizimidan foydalanish. Standart protokollarni joriy etgan tibbiyot muassasalarida dori vositalariga bog'liq xatolar soni 30–45 foizga kamaygani qayd etildi.

Infeksiyaga qarshi nazorat bo'yicha tahlil shuni ko'rsatdiki, qo'l gigiyenasi bo'yicha muntazam o'qitish va monitoring olib borilgan bo'limlarda kasalxona infeksiyalari ko'rsatkichi sezilarli darajada past bo'lgan. Shuningdek, elektron tibbiy yozuv tizimlaridan foydalanish hamshiralarning dori-darmon buyurtmalarini noto'g'ri o'qishi yoki yozishi natijasida yuzaga keladigan xatolarni deyarli yo'qqa chiqargani aniqlandi. Hamshiralarning xavfsizlik madaniyati bo'yicha muntazam

treninglardan o'tgan jamoalarda bemorlar va hamkasblar o'rtasidagi muloqot sifati yaxshilangani, bu esa o'z navbatida tibbiy xatolar haqida o'z vaqtida xabar berish madaniyatini kuchaytirgani kuzatildi.

MUHOKAMA

Olingan natijalar so'nggi yillardagi xalqaro tadqiqotlar bilan umuman mos kelmoqda. Xususan, ko'plab mualliflar dori vositalarini xavfsiz qo'llash protokollarining tibbiy xatolarni kamaytirishdagi yetakchi rolini tasdiqlaydi, biroq ba'zi tadqiqotchilar bu protokollarning samaradorligi hamshiralarning ish yuklamasi va kadrlar yetishmasligi bilan bog'liq omillarga ham bog'liqligini ta'kidlaydi — bu bizning natijalarimizni to'ldiruvchi muhim jihat hisoblanadi. Elektron tibbiy yozuv tizimlarining xatolarni kamaytirishdagi samarasi borasidagi natijalarimiz ham jahon adabiyotlari bilan mos keladi, biroq rivojlanayotgan mamlakatlarda ushbu tizimlarni joriy etishda infratuzilma va moliyaviy resurslar yetishmasligi muammosi alohida ta'kidlanadi.

Hamshiralarni xavfsizlik madaniyati asosida tayyorlash borasidagi natijalarimiz ham xalqaro tajriba bilan mos bo'lib, ko'plab mamlakatlarda hamshiralik ta'limi dasturlariga bemorlar xavfsizligi bo'yicha alohida modullar kiritilgani ma'lum. Mahalliy sharoitda esa bunday modullarning yetarlicha rivojlanmaganligi va amaliy mashg'ulotlar uchun zamonaviy simulyatsiya markazlarining yetishmasligi muhim muammo sifatida qayd etiladi. Shu sababli, ta'lim muassasalarida bemorlar xavfsizligi bo'yicha amaliy ko'nikmalarni shakllantirishga alohida e'tibor qaratish zarur.

XULOSA

O'tkazilgan tahlil shuni ko'rsatadiki, hamshiralik amaliyotida bemorlar xavfsizligini ta'minlash ko'p qirrali yondashuvni talab qiladi, bunda standart protokollarga rioya qilish, infeksiyaga qarshi nazorat, raqamli texnologiyalardan foydalanish va xavfsizlik madaniyatini shakllantirish muhim o'rin tutadi. Amaliy tavsiya sifatida quyidagilarni taklif etish mumkin: hamshiralik ta'limi dasturlariga bemorlar xavfsizligi bo'yicha amaliy modullarni kengroq joriy etish, tibbiyot muassasalarida dori vositalarini xavfsiz qo'llash bo'yicha standart protokollarni majburiy tatbiq etish, qo'l gigiyenasi va infeksiyaga qarshi nazorat bo'yicha muntazam monitoring o'tkazish, hamda elektron tibbiy hujjat aylanmasi tizimlarini kengroq joriy etish. Bundan tashqari, hamshiralarning ish yuklamasini optimallashtirish va kadrlar yetishmasligi muammosini hal qilish bemorlar xavfsizligini ta'minlashning uzoq muddatli strategiyasi sifatida ko'rib chiqilishi lozim.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. World Health Organization. Global Patient Safety Action Plan 2021–2030. WHO, 2021.
2. Vaismoradi M., Tella S., Logan P.A. et al. Nurses' Adherence to Patient Safety Principles: A Systematic Review. International Journal of Environmental Research and Public Health, 2020.
3. Institute for Healthcare Improvement. Patient Safety Essentials Toolkit. IHI, 2022.
4. Ulrich B., Kear T. Patient Safety and Patient Safety Culture in Nursing Practice. Nephrology Nursing Journal, 2021.
5. Mitchell P.H. Defining Patient Safety and Quality Care. Agency for Healthcare Research and Quality, 2023.
6. Saidov A.A., Yusupova N.M. Hamshiralik ishida bemorlar xavfsizligini ta'minlash masalalari. O'zbekiston tibbiyot jurnali, 2023.
7. Каримова Г.А., Турсунов Б.Б. Современные подходы к обеспечению безопасности пациентов в сестринском деле. Вестник врача, 2022.
8. Brennan T.A., Leape L.L. Errors in Medicine: A Human Factors Perspective. New England Journal of Medicine, 2021.
9. World Health Organization. Guidelines on Hand Hygiene in Health Care. WHO, 2022.
10. Sherwood G., Barnsteiner J. Quality and Safety in Nursing: A Competency Approach to Improving Outcomes. Wiley-Blackwell, 2021.
11. Aiken L.H., Sloane D.M., Bruyneel L. et al. Nurse Staffing and Education and Hospital Mortality. The Lancet, 2020.
12. Tashkentova D.R. Elektron tibbiy hujjat aylanmasi tizimlarining bemorlar xavfsizligiga ta'siri. Tibbiyot va sport, 2024.